

Gazeta
1991-yil
21-martdan
chiqa boshlagan

ishonch

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasining nashri • 2014-yil 13-fevral, payshanba № 20 (3369)

Фарзандларимиз — бизнинг келажакимиз.
Халқимиз эртасининг қандай бўлиши фарзандларимизнинг бугун қандай таълим ва тарбия олишига боғлиқ.
ИслОМ КАРИМОВ

■ Ёшларга оид давлат сиёсати — амалда

Ёшлар ижод саройида «Таълим ва мутахассислик» X халқаро кўргазмаси бошланди. «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирликлари, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ва бошқа қатор идоралар ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу кўргазмада ўқитувчилар, талаба-ёшлар, ота-оналар, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган халқаро ташкилотлар ва хорижий дипломатик корпус вакиллари иштирок этмоқда.

Кўргазманинг очилиш маросимида Президентимиз ИслОм Каримов раҳнамолигида ёшларни юксак маънавиятли, юқори ижодий-интеллектуал салоҳиятли шахс этиб вояга етказиш, ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, бегубор оруз-мақсадларини юзага чиқаришга қўмаклашиш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бири этиб белгилангани таъкидланди. Истиқлолнинг дастлабки йилларида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги, «Таълим тўғрисида»ги қонунлар ёш авлоднинг миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, уларга

жаҳон андазалари даражасида билим бериш, ўз қизиқиши ва интилишига мос тарзда касб-хўнара эгаллашга яқиндан қўмаклашишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан амалга оширилиб, таълим тизимидаги ислохотларнинг «ўзбек модели» сифатида эътироф этилаётган кенг қўламли сай-ҳаракатларда ўқитишни сифат ва мазмун жиҳатдан янги босқичга олиб чиқиш, замонавий билим масканларини барпо этиш, ёшларни 12 йиллик узлуксиз таълим билан тўлиқ қамраб олишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Қадрлар тайёрлаш миллий дастури жамият ҳаётининг барча со-

ҳалари учун юқори малакали, юксак интеллектуал салоҳиятли мутахассисларни тарбиялашда муҳим омили бўлмоқда. Мазкур анъанавий халқаро тадбирдан кўзланган мақсад ёшларнинг билим олишга бўлган қизиқиши ва иштиёқини янада кучайтириш, уларни таълим соҳасидаги ўзгариш ва янгиликлар билан таништириш, мамлакатимиз иқтисодий-ижтимоий тараққиётида муҳим ўринга эга бўлган мутахассисликлар ва касблар тўғрисида тўлиқ маълумот беришдан иборатдир. Кўргазмада мамлакатимиз олий ўқув юрталари, хорижий университетларнинг юртимиздаги филиаллари, ўқув марказлари,

ижодий студиялар фаолияти билан атрофлича танишиш имконияти яратилган. «Таълим» бўлимида олий ўқув юрталари, ўрта махсус, касб-хўнара таълими муассасалари, олий таълимдан кейинги таълим, хусусий мактаблар ва болалар боғчалари, тил ўрганиш марказлари, ижодий клублар, студиялар фаолияти ҳақида маълумот олиш мумкин. «Мутахассислик» бўлимида бизнес-таълим, чет элда ўқиш, хорижда тренинглари, таълим ва малака ошириш, масофавий таълим, малака ошириш институтлари, касбга йўналтириш ва аҳоли бандлиги марказлари фаолияти ҳақидаги маълумотлар ўқувчиларга берилди. (Давоми 2-саҳифада).

■ Курултой

Ўзбекистон темирйўлчилари ва транспорт қурувчилари касба уюшмасининг навбатдан ташқари V курултойи бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раиси ўринбосари Бахтиёр Маҳмадалиев, «Ўзбекистон темирйўллари» ДАК тизимидаги корхона ва ташкилотлари раҳбарлари, касба уюшма фаоллари ва делегатлар иштирок этди.

Ходимлар манфаати таъминланаяпти

Курултойи таъини Марказий кенгаш раиси Қутлимурод Собиров тармоқнинг IV курултойидан кейинги уч йил давомидаги фаолият бўйича ахборот берди. Хисобот даврида соҳа ходимлари иш ҳақининг ошириб берилиши ва ўз вақтида берилиши, ишлаб чиқариш кўрсаткичлари бажарилиши бўйича ўрнатилган муқофотлаш мунтазам равишда амалга оширилгани ишловчиларни ижтимоий ҳимоялаш ва уларнинг фаровонлигини оширишда муҳим омили бўлаётгани таъкидланди. Ходимларнинг меҳнатга доир ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишни янада юқори даражага кўтариш мақсадида компания корхоналарининг тузилишига мувофиқ равишда касба уюшмалари ташкилий тузилишига ўзгаришлар киритилиб, янги ташкилотлар Марказий кенгашга бириктирилди ва айни дамда улар самарали фаолият олиб бормоқда. Бозор иқтисодиёти шароитида касба уюшмаларига янгича талаблар қўйилаётгани нечоғли муҳимлигини инобатга олган ҳолда тармоқ етакчи ва фаолларини ўқитиш, малакасини оши-

риш масалалари доим эътиборда бўлди. Касба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Ўқув марказида 100 дан зиёд касба уюшма фаоллари ўз билимини оширди. Темирйўл компанияси ва корхоналарда тузилган келишув ҳамда жамоа шартномаларида қайд этилган бандлар ижросига жиддий вазифа сифатида қаралди. Меҳнатқашлар ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоялаш, меҳнат қонунчилигига риоя қилиш бўйича назоратни ташкил этиш, лозим бўлган тақдирда ҳуқуқий ёрдам бериш юзасидан Марказий кенгаш томонидан муайян ишлар амалга оширилди. Шунингдек, ходимларга иш ҳақи ва ижтимоий тўловларнинг вақтида тўланиши назоратга олинган. Мавжуд муаммоларни ижобий ҳал этиш мақсадида Марказий кенгаш ва унинг қуйи ташкилотлари томонидан иш бевручи, банк муассасалари ва бошқа давлат органларига ёзма равишда муурожаатлар юборилиб, ижобий натижаларга эришилган. (Давоми 2-саҳифада).

■ Конференция

Сирдарё вилоят касба уюшма ташкилотлари бирлашмасининг навбатдан ташқари VI конференциясида бирлашманинг 2010 йил августидан 2014 йил январгача бўлган фаолияти таҳлил этилди.

Аҳоли бандлигини таъминлаш соҳасида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма қарори билан ҳамда халқ депутатлари Сир-

■ Бизни дунё танимоқда

Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантиришга қаратилаётган эътибор ёш авлоднинг жисмонан соғлом, юксак салоҳиятли инсонлар этиб тарбиялаш ва ўзбек спортининг жаҳондаги нуфузини янада ошириш йўлида муҳим омили бўлмоқда. Айниқса, ўттири ақл-заковат талаб этиладиган спорт турларида муваффақиятга эришаётган ёшларимиз сафи тобора кенгайиб бораётгани қувонарлиқдир. Дунёнинг кўпгина мамлакатларида ўтказилаётган жаҳон чемпионатларида, олимпиадаларида ўзбек фарзандлари ҳеч қимдан кам эмаслигини тўла намойён этмоқдалар. Эришилаётган ютуқлар, соҳада амалга оширилаётган ислохотлар хусусида Ўзбекистон шахмат федерацияси Ижроия қўмитаси аъзоси Олимжон Усаров билан суҳбат чоғи бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Ютуқлар бор, у яна кўпаяди

— Мустақиллик йилларида болалар спортини ривожлантиришга қаратилаётган эътибор ва ғамхўрлик тўғрисида спортнинг барча турлари қатори шахмат ҳам қай даражада ривожланганини кўриб турибмиз. Бугун дунёнинг том маънода шахмат бўйича йirik халқаро мусобақалар майдонига айланди.

— Албатта, юртимизда болалар спортини ривожлантириш, жисмоний тарбия ва спортни омаллаштириш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш борасида амалга оширилаётган кенг қўламли ишлар таҳсинга лойиқ. Юртбошимизнинг «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги ҳамда «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонлари, «Болалар спорт объектидаги фойдаланиш самарадорлигини ошириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори болалар спорт объектидан самарали фойдаланиш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, ёшларни жисмоний тарбия ва спортга янада кенгроқ жалб этишда муҳим дастурулама бўлмоқда. Кейинги йилларда ёшларимиз ўртасида спортни омаллаштириш, болалар спортини ривожлантиришда аниқ мақсадли ишлар олиб борилаётган. Айниқса, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ташкил этилгандан буён барпо этилган 1113 та объект, жумладан, 252 та спорт мажмуаси ва 861 та спорт залларидан 84 фойзи қишлоқ жойларида қурилган муҳим аҳамиятга эга. Бундан ташқари, 262 та спорт иншооти реконструкция қилинди ва капитал таъмирланди. Бу мақсадлар учун 570 миллиард сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди. Утган йилнинг ўзига 113 спорт иншооти ва сувиш ҳавзаси қурилиб, фойдаланишга топширилгани ва ишга туширилгани таҳсинга сазовор. Бу мақсадлар учун 210 миллиард 400 миллион сўм маблағ сарфланди. Энг муҳими, барча спорт мажмуалари замонавий спорт инвентарлари билан таъминланмоқда ва малакали мураббийлар фаолият юритмоқда. Бунинг натижасида, мамлакатимизда 2 миллионга яқин бола спортнинг 30 дан зиёд тури билан мунтазам шугулланмоқда. Яна бир эътиборли жиҳат шундаки, мазкур объектлар асосан мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган спорт ускуналари билан жиҳозланмоқда. (Давоми 4-саҳифада).

■ Ватан ҳимояси — муқаддас бурч

Наманган вилояти мудофаа ишлари бошқармаси йигини пунктида муқаддас ҳарбий хизматга қақирилган йигитларнинг навбатдаги гуруҳи тантанали равишда кузатилди.

Муносиблар ҳарбий хизматга йўл олди

Вилоят ҳокимлиги, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши ҳамда бошқа давлат ва жамоат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари ва қақирилувчиларнинг ота-оналари иштирок этган тадбирда Президентимиз раҳнамолигида мамлакатимиз Қуролли Кучларида амалга оширилаётган изчил ислохотлар самарасида ҳарбий хизмат ёшларимиз учун шон-шараф ишига айланиб, миллий армиямизнинг мавқеи тобора ортиб бораётгани таъкидланди. — Телевизор орқали дунёнинг айрим мамлакатларида бўлаётган нотинчлик, ўзаро низоларни кўрганимда, Ўзбекистондек осойишта юртда фаровон яшаётганимдан фахрланиб кетаман, — дейди Учқўрғон туманининг Бахт қишлоғидан қақирилувчи Охунжон Одиллов. — Бугун ана шу тинчлик ва осойишталик посбонлари сафига мен ҳам қўшилаётганимдан бахтиёрман.

А.САТТОРОВ,
ЎЗА муҳбири

■ Хунармандчилик

Сафларимиз кенгаймоқда

«Хунарманд» уюшмаси Бухоро вилоят бошқармасининг нуфузи йил сайини олиб бормоқда. Бу саф кенгайиб, маҳоратли усталар камол топаётганлиги билан боғлиқ. Яқинда ун икки нафар хотин-қиз вилоят марказида ташкил этилган ўқув марказида касб-хўнара ўрганиб, мустақил фаолият кўрсатиш учун тегишли сертификатга эга бўлди.

Олий Мажлис Хужумати Нодавлат-нотихорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари кўллаб-қувватлаш жамоат фонднинг 14 млн. сўмлик гранти ҳамда ўз маблағи ҳисобидан 7,2 млн. сўм сарфлаб ташкил этилган марказга ташриф буюрган ёшлар тажрибали хунарманд усталардан зардушлик, тикуччилик ва патдузлик сирларини кунт билан ўрганиб, мустақил фаолиятларини давом эттирмоқдалар. Изазатулла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» муҳбири

■ 14 феврал — Захириддин Муҳаммад Бобур таваллуд куни

Феврал ойи бошланибдики, мамлакатимизда шеърят, маънавият, нафосат анжуманлари давом этмоқда. Аввал маънавиятнинг ва адабиётимизнинг порлоқ кўшиги Навоий ҳазратларининг 573 йиллик таваллуд куни зўр тантана қилинди. Эртага эса халқимиз даҳолик зақосини дунёга танитган, мардлик ва муруватда, заковат ва матонатда тенгсиз, элпарвар Мирзо Бобурнинг 531 йиллигини нишонлайди.

«Бори элга яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ...»

Дарҳақиқат, Алишер Навоий ва Захириддин Муҳаммад Бобур биз учун бебаҳо тарих, туганмас маънавий хазина. Бу икки буюк зот бир-бирига елка тутиб турган маҳобатли тоғнинг улкан чўққиларидир. Навоий сўз салтанати сўлини бўлса, Бобур ҳам тожу тахт, ҳам кўнгли шоҳидир. «Хамса» улкан тафаккур уммони, бетакрор фикр ва гузал инсоний туйғулар қомуси саналса, «Бобурнома» халқимиз ўзигини жаҳонга танитган, бадиий тўфаккуримиз тарихининг бетимсол намунаси, миллатимизнинг жасорат ва ғолиблик қомусидир. Машҳур муаррих Мирзо Муҳаммад Ҳайдар эътироф этганидек, «Туркий шеърни Мир Алишердан кейин ҳеч ким Бобур даражасида ёзган эмас».

Бобур мардлик ва шижоатда, қатъият ва матонатда, муруват ва саховатда Амир Те-мурдек тенгсиз фазилатлар соҳиби бўлсада, ул зотнинг қисмати шохлик ва шоирлик билан уйғунлашиб кетган эди. Тўғри, Мирзо Бобурга ўхшаш салтанат соҳиблари тарихда кўп бўлган, аммо маънавияти, ақл-зақоси Бобурга ўхшагани йўқ. Бобур шеърят аталмиш кўнгли, нафосат, гузаллик ва тахайюл йўлини мутлақо бошқача фаолият — ақл, тадбир, ҳуқуқ, қонун, ҳукмронлик йўли билан баробар олиб борди. Шохлик билан шоирликни биргаликда қамолга етказиш жуда мушкул иш. Бобур эса бунинг урдуасидан чиқа олди. Унинг қудрати ҳам ана шунда намойён бўлади. Аслида, Бобурнинг буюклиги унинг бетакрор ва беназир шахсиятидир. Мумтоз адабиётимиз билимдони Иброҳим Ҳаққул айтганидек, у «шоҳларнинг шоири ва олими, шоирларнинг шоҳи ва аллома-

ҳамиша сарой гағғолирому жаҳоҳирларидан юксакда тутайди. Шу боис у шохликда ҳам, шоирликда ҳам кўнглига содиқ қолайди. Кўнгли тилаган муродиға етса киши, Ё барча муродларни тарк этиб кетса киши, деб ёзган шоир учун кўнгли Ҳақнинг саждагоҳидек улуг. «Кўнглимдан ўзга махрами асрор топмадим», дейишда ҳам қатта маъно, сир яширинган. Уни англаб етмоқ учун, албатта, кишида ақл-тафаккур билан бирга кўнгли кўзи ҳам очик бўлмоғи шарт. «Ғунчадек кўнглим меннинг...» деб фиғон чеккан Мирзо Бобур ҳаёти ва ижодини нур мисол еритиб турган шўъла ҳам аслида унинг минг бор синса-да, яна қалқиб чиққан кўёшдек порлоқ қалбидир... (Давоми 3-саҳифада).

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада).

Меҳнат муҳофазасига оид қонунга риоя этиш, ишлаб чиқаришда шикастланган ва касб касалликларининг олдини олиш, соғлом ва бехатар меҳнат шартини яратишга алоҳида эътибор берилмаётган. Касаба уюшма мутахассислари томонидан олиб борилаётган ишлар қаторида ҳар йили меҳнат муҳофазаси бўйича компаниянинг бошқарма, марказ, бўлим ва корхоналари бош муҳандислари иштирокида қўшма йиғилишлар ўтказилиши, маъмурият томонидан меҳнат муҳофазаси учун зарур маблағ ажратилиши ўз самарасини берапти.

Касаба уюшма аъзолари, кам таъминланган оилалар ва эҳтиёжманд меҳнат фахрийларини ижтимоий ҳимоялаш мақсадида моддий ёрдам кўрсатиш учун касаба уюшма бюджетидан 1 млрд. 805,2 млн. сўм сарфланди. Кўп йиллик самарали меҳнати, жамоат ишларидаги фаол иштироки, юбилей саналари муносабати билан касаба уюшма аъзоларининг рағбатлантириб борилиши таъминланди.

Тармоқ касаба уюшмаси меҳнаткашлар ва ёшларнинг маънавий дунёқарашини кенгайтириш, уларнинг сиёсий, ҳуқуқий ва маданий онгини ўстириш, Ватанга меҳр-муҳаббат, садоқат руҳида тарбиялашга ҳам алоҳида аҳамият қаратган. Касаба уюшма кутубхоналари, узеллардаги маданий саройлари ва клублари ҳамда корхоналарда ўтказилаётган «Маънавий соатлари», учрашув ва даври суҳбатлари, турли мавзурдаги кўрик-танловлар ана шу мақсадга хизмат қилмоқда. Маъмурият билан ҳамкорликда соҳа меҳнаткашлари ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш юзасидан кенг қўламини ишлар амалга оширилаётган. Ўтган уч йилда меҳнат аҳли ва уларнинг оила аъзоларига 12645 дона имтиёзли йўлланма ажратилди.

Темирйўлчилар ва улар оила аъзоларининг соғлигини мустақамлашда жисмоний тарбия ва спорт муҳим аҳамият касб этапти. Бу борада маъмурият билан ҳамкорликда жисмоний тарбия ва спортни ҳодимларнинг кундалик ҳаёт тарзига айлантириш мақсадида муайян ишлар амалга оширилди. Узеллардаги спорт муассасаларининг моддий-техник базасини мустақамлаш, спортнинг оммавий турлари билан шугулланиш учун зарур шартнолар яратиш, нуфузли мусобақаларда иштирок этиш учун маблағ ажратиш, иил давомида корхоналар ва эзел-

ларда спорт турлари бўйича мусобақа ва спартакиадалар ўтказиш хамиша эътиборда.

Маърузада, шунингдек, тармоқ касаба уюшмаларининг келгусидаги асосий устувор вазифаларига тўхталиб ўтилди.

Курултойда бир қатор ташкилий масалалар кўриб чиқилди. Жумладан, тармоқ Марказий кенгашининг номи Ўзбекистон темирйўлчилари ва транспорт қурувчилари касаба уюшмаси Республика кенгаши деб ўзгартирилди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг навбатдан ташқари Курултойга делегатлар сайланди.

Кўрилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Акмал ТОШЕВ, «Ishonch» мухбири

Ходимлар манфаати таъминланаяпти

«Ўзбектелеком» АК ўқув марказида Ўзбекистон алоқа ходимлари касаба уюшмасининг навбатдан ташқари VII курултойи бўлиб ўтди. Унда тармоқ касаба уюшмасининг ўтган даврдаги фаолияти ва навбатдаги вазифалар муҳокама қилинди.

Бош келишув асосида соҳада Тармоқ келишув, иккита Тариф келишув, битта ягона Жамоа шартномаси ва 192 та жамоа шартномаси амалда қўлланилиб, уларда белгиланган мажбуриятлар бажарилди. Хусусан, келишувлар ва жамоа шартномалари орқали ижтимоий ривожланиш, меҳнат шартнолар ва унинг муҳофазаси, иш ҳақи, иш билан таъминлаш, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатлар тарзидаги қўшимча тўловлар, ходимлар ҳамда уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш, боқувчансини йўқотган, кўп болали, кам таъминланган оилалар, ёш болали аёлларга қўшимча имтиёзлар бериш тизимли равишда амалга оширилди.

Федерация Кенгаши томонидан белгиланган вазифалар асосида алоқа, ахборотлаштириш соҳасида янги фаолият бошланган. Соҳадаги тармоқ касаба уюшмаси томонидан 1191 нафар ходим аъзоларига қабул қилинди.

Тизимдаги касаба уюшма қўмитаси расмлари ва фаоллари учун Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Меҳнат, Фуқаролик, Солиқ ҳамда Оила кодекслари, меҳнат муҳофазасини ташкил этиш ва бошқа ҳуқуқий мазмулга оид ўқув-машғулотлар ташкил этилди.

Марказий кенгашнинг веб-сайтида интерактив хизмат ва савол-жавоблар руқни жорий этилиб, унда меҳнаткашларнинг мунозааларига қонун доирасида ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий йўналишларда жавоблар бериш йўлга қўйилди.

Ишчи-ходимлар, талабаларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш, соғлом турмуш

орқали кам таъминланган 1338 та оила ва келига 247,4 млн. сўм (шундан 33 млн. сўми касаба уюшма бюджети ҳисобидан) моддий ёрдам кўрсатилди. Мамлакатимизда ишлаб чиқарилган, узоқ мuddат фойдаланиладиган товарлар, шунингдек, уй-жой қуриш учун 543 та оилга иш берувчилар маблағи ҳисобидан 1 млрд. 10 млн. сўм фойсиз сўдалар берилди. Олий ўқув юрларида тахсил олаётган 222 нафар талаба учун шартнома пулларининг бир қисми, яъни 523 млн. сўм иш берувчилар маблағи ҳисобидан тўланди. Байрамлар арафасида ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронларнинг 970 нафарига 53 млн. сўм моддий ёрдам кўрсатилди.

Касб-ҳунар коллежини тугаллаб, соҳа корхоналарига ишга жойлашган 378 нафар ёш мутахассисни қўллаб-қувватлаш мақсадида касаба уюшма ҳисобидан 16 млн. сўм миқдорда бир марталиқ моддий ёрдам пуллари берилди. 2012-2013 ўқув йилида битирувчиларни ўз иш жойларида қўнимлилигини таъминлаш учун ҳар чоракда мониторинг ишлари олиб борилади. Ҳозирги кунга қадар 91 та корхонада 782 нафар ёш мутахассис ишга жойлашган.

Алоқа ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши Раёсатининг қарорига мувофиқ ТАТУ талабалари, коллеж ҳамда академик лицей ўқувчи ёшлари Марказий кенгашининг стипендиеси билан тақдирланди.

Корхоналарда 2011 йилда меҳнат муҳофазаси учун 2,9 млрд. сўм сарфланган бўлса, 2012 йилга келиб 3,2 млрд. сўм, 2013 йилга 3,5 млрд. сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди.

2013 йил давомида соҳа корхоналарида 5801 нафар касб-ҳунар коллежи ўқувчисининг амалиёт ўташи учун иш берувчилар томонидан барча шартнолар яратилиб, ўқув машғулотирига малакали мутахассислар бириктирилди.

Соҳа ходимларининг Самарқанд, Бухоро, Хива, Шахрисабз каби шаҳарларга саёҳатлари юштирилди.

Курултой иштирокчилари томонидан билдирилган тақлифлар ва келгуси давр учун белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, тегишли қарорлар қабул қилинди. Ўзбекистон алоқа ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши — Ўзбекистон алоқа ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши деб номланиши белгиланди.

Жамшид ЭРГАШЕВ, «Ishonch» мухбири

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада). Шунингдек, аҳоли бандлигини таъминлаш масалалари доимий диққат марказида бўлди. 2011 йилда 39125 та, 2012 йилда 40080 та янги иш ўрни яратилган бўлса, 2013 йилда аҳоли бандлигини таъминлаш дастурига асосан 40051 та янги иш ўрни яратилиши белгиланган бўлиб, амалда 40386 тага урданди. Вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси, тармоқ касаба уюшмалари туман ва шаҳар кенгашлари, виллоят ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармаси ҳамда меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофазаси қилиш бошқармаси, унинг туман ва шаҳар бандликка кўмаклашувчи марказлари томонидан коллеж битирувчиларининг корхона, ташкилот ва муассасаларда амалиёт ўташларини ташкиллаштириш, бандлигини таъминлаш мақсадида бир қатор ишлар амалга оширилди.

Дахлдорлик туйғуси

Меҳнаткашлар учун қулай ва хавфсиз иш шартини муҳим масала ҳисобланади. Шу мақсадда бу борадаги ишлар аҳоли етарлича ўрганилди. Натжижада, 1650 та камчилик аниқланиб, улар бартараф қилинди.

Ходимларнинг ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялаш ҳам мунтазам эътиборда. Ҳисобот даврида 389 та, яъни 60 та ёзма, 329 та оғзаки мурожаат тушган бўлиб, улар асосан меҳнат шартномасини бекор қилиш, меҳнат татилилари, меҳнатга лаёқатсизлик варақаларига ҳақ тўлаш ва бола 2 ёшга тўлгунча нафақа тўлаш масалаларига оидлар.

Меҳнаткашларни санаторийларда соғломлаштиришга йўлжалланган 1521 дона ўрнига 1701 дона йўлланма олинди, имтиёзли равишда ишловларга тақдим этилди. Болалар оромгоҳларига 11760 нафар бола соғломлаштирилди.

Мавзулар юзасидан тақлиф ва мулоҳазалар тингланди. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг навбатдан ташқари VI Курултойга делегатлар сайланди. Келгуси вазифалар тўғрисида тегишли қарорлар қабул қилинди.

Озода МАМАДАЛИЕВА, «Ishonch» мухбири

Самарқанд вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасининг V конференцияси бўлиб ўтди. Унда бирлашма кенгаши раиси Фарҳод Хидировнинг бирлашманинг 2010-2013 йиллар мобайнидаги фаолияти ҳисоботи ва галдаги устувор вазифалари тўғрисидаги маърузаси тингланди.

Таъкидланганидек, вилоят ҳокимлиги, Савдо-саноат палатаси вилоят бошқармаси ҳамда вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан имзоланган ҳудудий келишув орқали меҳнаткашларга яратилган шартно ва имтиёзлар қўламини кенгайтирди. Фуқароларнинг бандлигини таъминлаш, уларнинг иш ва турмуш даражасини кўтариш борасида қатор имтиёзлар яратилди. Кейинги уч йилда янги иш ўринлари яратиш бир неча баробарга ошди. Ёш оилаларнинг шартнолари яхшиланди. Қишлоқларда бунёд этилган икки мингдан зиёд намунави, замонавий ўйлар қалити меҳнаткашларга топширилди.

Бундан уч йил муқаддам жамоа шартномаларига ўртача 58 тадан банд киритилиб, кўзда тутилган тадбирларнинг бажарилиши учун иш берувчилар томонидан ҳар бир ходимга 194,6 миң сўм сарфланган бўлса, 2013 йилга келиб жамоа шартномаларида акс этган тадбирлар сони 71 тага етказилди. Ҳар бир ходимга сарфланган маблағ миқдори эса 600 миң сўмни ташкил этди.

Ҳисобот даврида касаба уюшмалари томонидан жорий этилган устама стипендиялар кам таъминланган оилаларнинг олий ўқув юрларида тахсил олаётган 35 нафар иқтидорли фарзандига берилмоқда. Биргина ана шу мақсад учун касаба уюшмалари ҳисобидан 20 миллион сўмга яқин маблағ сарфланди.

Ҳисобот даврида 1467 ёзма, 2439 та оғзаки мурожаат ижобий ҳал этилди, «Ишонч телефонлари» орқали 209 нафар фуқарога тушунирилган, ҳуқуқий масалалар берилиди. Ходимлар ҳақ-ўқуқларини тиклаш борасида ўтган даврда сулғарга 44 та оғзаки аризаси киритилиб, иш берувчиларга жўнатилган 400 дан ортиқ тақдимномалар қаноатлантирилди. 500 нафардан зиёд шахснинг ҳуқуқи тикланди.

Жамоа шартномаларига 14784 та меҳнатни муҳофазалаш тадбирлари киритилган. Ушбу мақсадларни амалга ошириш учун 7,2 миллиард сўмга яқин маблағ сарфланган.

Маъруза юзасидан бўлган музокараларда Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг вилоят бўйича масъул ташкилотчиси Ғолибжон Рустамов, Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш, савдо ва хизмат кўрсатиш ходимлари касаба уюшмаси Самарқанд шаҳар кенгаши раиси Дилбар Мустафоқов, Булуғтур туман тиббий бирлашмаси касаба уюшма ташкилоти раиси Шакарбой Адиллов ва бошқалар сўзга чиқди.

Конференцияда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг навбатдан ташқари VI Курултойга делегатлар сайланди.

Суринла ШАМСИЕВ, «Ishonch» мухбири

Ўқув-семинар

Замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда электрон ахборот ва ҳужжат алмашув тизимига тўлиқ ўтиш ишларини босқичма-босқич амалга ошириш касаба уюшмалари фаолиятининг устувор йўналишлари қаторидан жой эгаллаган. Меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш ишлари сифатини янада ошириш мақсадида уларга бериладиган йўлланмаларни мақсадли йўналтиришни назоратга олиш учун тизимда дастур жорий қилинган.

Дастурни такомиллаштириш

ЎзҚУФКнинг Ўқув марказида ижтимоий сўғурта ходимлари учун «Ягона ижтимоий тўловдан маблағларнинг тушишини назорат қилиш» ва «Санаторий йўлланмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш» бўйича тузилган ушбу электрон дастурларни янада такомиллаштиришга қаратилган ўқув-семинар бўлиб ўтди.

Унда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар касаба уюшма ташкилотлари бирлашмалари, Навоий конметаллургия комбинати ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси, Темирйўлчилар ва транспорт қурувчилари касаба уюшмаси Марказий кенгаши вакиллари иштирок этишди.

Семинарда ЎзҚУФКнинг ижтимоий сўғурта бўлими мудири Н.Ишанханова юқоридаги дастурларнинг ижтимоий аҳамияти ва афзалликлари ҳақида маъруза қилди. Хусусан, ижтимоий сўғурта бюджетлари маблағлари ҳисобидан олинмаган йўлланмалар бўйича ҳисоботларни юритиш, банк ҳисоб рақамларига келиб тушаётган маблағларни ўз вақтида назорат қилиш, меҳнаткашлар ва уларнинг оилалари соғлигини тиклаш учун бериладиган йўлланмаларни ўз эгаларига вақтида етказиб бериш хусусида сўз юритилди.

Шунингдек, ЎзҚУФКнинг компютерлаштириш бўлими мудири З.Набиевнинг ахборот хавфсизлиги сифатини таъминлаш борасида олиб борилаётган ишлар тўғрисидаги маълумотлари қизиқиш билан тингланди.

Ўқув-семинарда иштирок этган тингловчилар ижтимоий сўғурта маблағлари тушумининг тармоқ корхоналари кесимида ҳисобини юритиш дастурий мақсулини такомиллаштириш бўйича ўз тақлифларини билдирдилар.

Раъно МАҲҚАМОВА, «Ishonch» мухбири, Иқром ХАСАНОВ олган сурат

Таълим ва мутахассислик

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада).

— Мазкур кўргазма Ўзбекистонда таълим соҳасида олиб борилаётган ислохотлар самаралари ҳақида тўлиқ тасаввур беради, — дейди Пекин хорижий тиллар университетини қозидидаги Халқаро бизнес мактаби менежери Сусие Чжан (Хитой). — Биз ўтган йили ҳам мазкур халқаро кўргазмада иштирок этгандик. Унда мамлакатингиздаги олий ўқув юрлари фаолияти билан танишган эдик. Университетимизда жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган талабалар орасида ўзбекистонлик ёшлар ҳам бор. Уларнинг одоб-ахлоқи, билим олишга бўлган иштиёқи, мустақил ва теран мушоҳада юритиш қобилиятини алоҳида эътироф этишни истардим. Президентимиз Ислам Каримовнинг 2012 йил 10 де-

кабрда қабул қилинган «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори мамлакатимиз олий таълим даргоҳлари зиммасига янги вазифаларни юкляди. Бу жиҳатлар Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети фаолиятида ҳам ўз ифодасини топмоқда. — Ушбу қарор самарасида университетимизнинг хорижий илмий марказлар, таълим масканлари билан алоқалари янада ривожланмоқда, — дейди университет ўқитувчиси Шўхрат Риддинов. — Мазкур кўргазма бир қаторида ҳамкорликнинг янги истиқболларини белгилаш, уни янада кенгайтириш ва мустақамлашда кенг имконият яратади. «Таълим ва мутахассислик» Х халқаро кўргазмаси доирасида бўш иш ўринлари ярмаркаси ҳам бўлиб ўтди. Унда касб-ҳунар коллежи битирувчилари,

доимий меҳнат билан банд бўлмаган аҳоли учун пойтахтимиздаги 140 га яқин корхона ва ташкилот, тадбиркорлик субъекти томонидан 7 800 дан ортиқ бўш иш ўрни тақлиф этилди.

— Мазкур кўргазма қамровининг кенглиги билан бизга манзур бўлмоқда, — дейди Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари институти қозидида 2-академик лицей ўқувчиси Мадина Аъзамова. — Бу ерда иштирокчилар мамлакатимиз ва хориждаги олий таълим масканлари, ўқув марказлари фаолияти билан яқиндан танишиши, ишга жойлашиш истагидаги ёшлар бўш иш ўринлари ҳақида батафсил маълумотга эга бўлишлари мумкин.

Назозат УСМОНОВА, Ўза мухбири, Отабек МИРСОТОВ (Ўза) олган суратлар

Касаба уюшма фаоллари ҳақида ҳикоялар

Шундай инсонлар борки, умрнинг ҳар дамидан унумли фойдаланиб, ўзларидан эзгу ишлар, қобил фарзандлар, билимдон шоғирдлар қолдиради. Тинимсиз меҳнат, олижаноб мақсад сари интилиш, қийинчиликларни мардонавор енгиб ўтиш ва энг муҳими, элга наф келтириш, одамлар хурматини қозониш, хайрли ишга бош бўлиш уларнинг ҳаёт мазмунига айланган. Бугун қандай ишга улгурдимиз нималарни бажара олмадик?! Бировага нафим тегдими, ҳеч кимнинг кўнглини оғритмадикми?! Элими учун нима қилдим, оилам, фарзандларим, менга кўз тикиб турган одамларга қандай наф келтирдим?! Узига шу каби саволлар бериб, жавобдан хотиржам тортадиган одамгина ўз амалларидан масрур тортиб, эртага элига, юртига бугунгидан кўра кўпроқ фойда келтира олади. Бундай фидойи инсонлар ҳар қадамда кимнингдир оғирини енгил қилиб, яхшилик қилсам, деган ўйда яшайди ва кўпчиликнинг дуосидан хайр-баракатлар топади. Минерал ресурслар илмий тадқиқот институти давлат корхонаси Ноанъанавий маъданли фойдали қазилма турлари сектори етакчи муҳандиси, ҳозирда етмиш ёшни қаршилаётганига қараман, ҳамон тетик ва бардам Обиджон Азимов билан суҳбатлашайтиб, шундай фикрлар кўнглимдан ўтди.

— Ёшлигимдан табиат шайдоси бўлиб, ундаги фойдали қазилмаларни ўрганишга жуда қизиқардим, — дейди у. — Мақсадим амалга ошиб, 1961 йилда Тошкент политехника институти Геология қидирув факултетига ўқишга кирдим. Шундан бери, ёшлигимда орзу қилган, хаёлан кезган сеvimли тоғ-у даралар бағридаман. Бундан роҳатланаман ҳам.

Тошкент шаҳридаги оддий хизматчи оиласининг олти фарзанддан бешинчиси бўлган қаҳрамонимиз табиатшуносликка оид китобларга жуда ўз эди. Отаси Мухаммадjon ака ва онаси Раҳбар опа фарзандлари ўқишини қаттиқ назорат қилар, қизиқишларига қараб китоблар олиб беришарди. Натжижада, уларнинг ҳаммаси ўзи қизиққан соҳа бўйича ўқишга кириб, етук мутахассислар бўлиб етишишди.

Обиджон институти битиргач, Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашёлар институти (ҳозирги Минерал ресурслар илмий тадқиқот институти

давлат корхонаси)да кичик илмий ходимликдан ўз фаолиятини бошлади. Шу билан у қизғин ҳаёт кучогига ўзини урди. Бу орада йигитлик бурчини ўтади. Ҳарбий хизматдан қайтгач, олтининг учраш шакллари, маъдан таналарининг учрашини икки йил давомида ўрганиб, тадқиқотлар олиб бори. Фан доктори В.Королев раҳбарлигида олтин конининг структура ва литологиясини ўрганди. Илмий ишлари ниҳоясига етай деб қолганда автоҳалокатга учради.

— Бу Самарқанднинг Тойлоқ туманида рўй берди, — дейди Обиджон ака оғир хўрсиниб. — Ризқим бор экан, тирик қолдим. Лекин тақдиримда бурилиш бўлди. Уша пайларда хаёлим фақат илмий ишимда эди. Автоҳалокатдан сўнг диссертацияни қўлга олоқчи бўлсам, бошқача ҳолга тушавердим. Кунли психологик зарба бўлгани билмадим. Натжижада, фаолиятимни давом эттирдиму илмий ишимдан воз кечдим.

«Умрнинг ҳар

Шундан сўнг Обиджон ака 1993 йилгача институтнинг тектонофизика лабораторияси катта муҳандиси бўлиб ишлади. Бу даврда юртимизнинг Кизилломасой, Чодок, Равочли олтин конлари, Суппатош, Нонгарзон полиметаллик конларида тектонофизик усулда, моделлар ёрдамида янги маъдан номаёнларини башоратлаш йўналишида фаолият юритди.

1994 йилдан илмий-техник ахборотлар ва таржима гуруҳи бошлиғи бўлди. У ўз касбига садоқати, самимилиги, ҳаммамни бир кўзда кўриши билан аллақачон жамоанинг эътиборига тушиб бўлгани. Айнан шунинг учун ҳам ўша йилда Обиджон акани институт бошлан-

гич касаба уюшма қўмитаси раислигига сайлашди. 2013 йилнинг ёзгача салкам йигирма йил касабамиз раиси бўлиб ишлади. У жамоа шартномасини тузишда ҳар бир бандга алоҳида эътибор қаратар, чунки уларнинг ортида ходимлар манфаати турганини яхши биларди. Биринчи навбатда, уларга енгиллик яратиш, кам таъминланган, корхонада 10-15 йил ишлаб пенсияга чиққанларни моддий рағбатлантириб боришни йўлга қўйди. Ҳар йили 40 фоизга яқин ходимнинг санаторийларда соғломлаштирилишига эришилди. Уларнинг асосий қисми Ўзбекистон Республикаси геология ва

минерал ресурслар давлат қўмитасига қарашли «Чотқол» санаторийсида дам олдирилиб, хоҳишига қараб бошқа санаторийларга ҳам йўлланмалар ажратилади. Маданий-маърифий, спорт ишлари жонланди. Юртимиздаги тарихий қадимжоларга саёҳатлар ташкил этила бошланди.

— Жамоада ҳар бир ходимнинг манфаатлари ҳар томонлама қўллаб-қувватланади. Турли танловлар ўтказиб, иштирокчилар рағбатлантирилади. Чунки эътибор, рағбат бор жойда аъзолар руҳи кўтаринки, ишида унум бўлади-да, — дейди Обиджон ака.

2007 йилдан Ноанъанавий маъданли фойдали қазилма турлари секто-

«Бори элга яхшилиқ қилғилки, мундин яхши йўқ...»

(Давоми.)

Бошланиши 1-саҳифада. Орифона эътиқоди билан жонсиз нарсаларнинг ҳам мўъжизавий қудратига ишонган. Ватанидан олислаб кетганида у кўнгли кузи билан ҳар лаҳза она-юртини кўрган, жонига пайванд она замин тупроғи тафтини қалби билан хис қилган. Қудратли шох бўла туриб, Ватанидан келтирилган қовунни кўриб йиғлагани. Она-юрт тупроғини тавоф этгандек, дарвешона бир эъзозу эҳтиром билан уни кўзига суртиб ўпгани-чи?!

Номани менга равон айлабсен, Жони йўқ жисмига жон айлабсен. Кўрибон номани ўздин бордим, Уқубон сўзини, сўздин бордим. Кўргач-ўқ кўзимга суртув ўптум Улғач-ўқ бошимга кўбў кўптум... Бобурнинг кўнгли фалсафасини англаб етиш учун, аввало, шoirнинг руҳий дунёсига йўл топиш даркор. Яна шу ҳақиқатни ҳам унутмаслик керакки, Бобурнинг шoir кўнгли дунёнинг бор бойлигини, ҳатто тожу тахтдан ҳам баландда туради.

Ўзунгни шод тутқил, ғам ема дунё учун зинҳор, Ки бир дам ғам емакка арзимас дунёий фарсуда... Бу — тожу тахт талашларию салтанат даъвосидан чарчаган, орифликни ихтиёр этган кўнглининг рози. Аммо Бобур ҳеч қачон ўзини элдан айро тасаввур этмаган, халқнинг меҳрини ҳаммиша кўнгли офтоби, деб билган. Эл аро тузилган анжуманларни энг катта «давлат» деб ҳисоблаган.

Аҳбоб, йиғилмоқни фароғат тутунгиз, Жамъиятингиз борини давлат тутунгиз, Чун гардиши чарх бу дуррур, тенгри учун, Бир-бирини неча қуни ғанимат тутунгиз.

Бобур маънавиятида инсонни англаш, унинг ақл-тафаккурига ишонч асосий ўрин эгаллайди. Бу олам аро ажаб аламлар кўрдум, Олам элиндин турфа ситамлар кўрдум. Хар ким бу «Вақоъ»ни ўқур, билғайким, Не ранж-у не меҳнат-у не ғамлар кўрдум.

Хар сафар Бобурнинг бу сатрларини ўқиганимизда, Аллоҳ бандасига нафақат ғам, балки бахту тахт, истезод бериб ҳам синишига амин бўламиз. «Тангри таолонинг инояти ва ҳазрати он Сарвари коинотнинг шафоати билан ва чаҳорийри босафоларнинг ҳиммати билан сешанба қуни рамазон ойининг бешида тарих саккиз юз тўқсон йўқизда Фарғона вилоятида ўн икки ёшда подшоҳ бўлдум», — дейди Бобур. Ана шу дақиқалардан бошлаб тахт соҳибининг бошига омонсиз давр қунолари ёприлиб, ҳаётини ва илоҳий синовлар исканжасига олади. Ватан соғинчи, Ватан меҳрини кўмсаб, олис юртларда аждодлар изини излайди. Самарқанду Бухоро, Фарғонадек бир шаҳри кент барпо этиш учун улғувор

кошоналар қурдиради. Одил жамият, халқларвар давлат, адолатли сиёсат юритмоқ ниятида ҳинд элида марказ-

деб афсус-надомат чекади. Бобурнинг ҳассос қалбида сохиқирон бобосидек ўз Ватани теграсида марказлашган,

унинг иродасини синади, синайверди. «Анда жони» қолган шoir Ватанига ета олмаглигини тўшуниб етганида ҳам умидлари уни суйаб қолди. Унга армон бўлган юртга бир-биридан гўзал ашёрлар билан бирга руҳи кўчиб боради. Авлодлар ёзган асарлари орқали шoir ва ориф зотнинг қалбини хис қилишади. Шу боис у бир лаҳза ҳам ҳақиқатдан чекинмади.

Толей йўқки жонимга балолиғ бўлди, Хар ишники айладим хатолиғ бўлди. Ўз ерни қўйиб Ҳинд сори юзландим, Ё раб, нетайин не юз қаролиғ бўлди.

Бобур ростгўй шахс. Шунинг учун унинг шoir кўнгли ҳаммиша афсус-надомат домда, қалбини армону пушаймон тилқалайди. Кўнглига монанд бир кўнгли таскинига муҳтож. Ҳаётда эса у излаганини топиш илҳини да доимо ҳалак. Ёлғону рўёлар, хиёнат ва алдовлардан беэиш шундай ёзади: «Хар кимки ёмон бўлса, жазо топқусидур». Бироқ у яхшиликнинг шафоати ва истиқболига ишонидан ҳеч қачон чекинмади. Емонликка яхшилик билан пeshвоз чиқади:

Бори элга яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ, Ким дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиғ.

Бобур асарлари сеҳри ва қудрати шундаки, уларда инсонни маънавий камолотга даъват этувчи туйғулар, ҳам-

жиҳатлик, ватанпарварлик ва ҳалоллик каби эзгу ғоялар бош мавзу сифатида тараннум этилади.

Бобур Мирзонинг фарзанди Хумонининг касаллигини ўзига олиб вафот этгани ҳақидаги аччиқ ҳақиқатдан жунбушга келган франциялик Бевериж хоним «Шу Бобурга менинг жоним фидо бўлсин», деб ёзади. Ёки Алишер Навоий ва Бобур Мирзо рубойларини поляк тилига ўғирган таржимон, полшалек олим Януш Крзизовскийнинг «Шундай қучли жангчи, давлат арбоби қандай қилиб бунчалик дилбар рубоий ва газаллар ёза олган экан? Шу жиҳати билан ҳам Заҳириддин Муҳаммад Бобур жаҳон адабиётида алоҳида ўрин тутайди. Қани эди илҳож бўлсайди, Навоий ва Бобур асарлари дунёдаги ҳамма тилларга таржима қилинса, инсоният бу маънавий меросдан баҳраманд бўлса», деган иқрориди ҳам даҳларимизнинг ўзгача доғишмандлиги-ю буюқлигини хис қиласан, киши.

Истиқлол улғу шoirни юртга, халқига қайтарди. Доғишманд шoir илҳож ҳар тарафлама тадқиқ этишди, асарлари нашр қилинмоқда. Шейрларда фаҳр ва армон билан тилга олган, киндик қони тўқилган Андихонда унинг номи билан аталувчи бoғ барпо этилди, мардона қиёфаси қад қўтарди. Ёнг муҳими, унинг руҳи жондан севган халқи тимсолида она-юрт тупроғини тавоф этади:

Хар вақтки кўргайсен менинг сўзумни, Сўзумни ўқуб соғингайсен ўзумни.

Ҳа, Бобурнинг илмий ва адабий мероси маданиятимиз, маънавиятимиз, маърифатимизнинг бебаҳо ҳазинасидир. Амина ҚОДИРОВА, «Ishonch» муҳбири

Одобнома

Ўзбекистон ўз мустақиллигини қўлга киритган кундан бошлаб оила мустақамлиги масаласига алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Президентимиз Ислам Каримов бу ҳақда шундай дейди: «Оила ҳақида гапирар эканмиз, авваламбор, оила ҳаётининг абадийлиги, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган, муқаддас урф-одатларимизни сақлайдиган, шу билан бирга келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи эканлигини тан олишимиз керак».

Бола тарбияси алломалар талқинида

Тарбия фақат ота-онанинг шахсий иши бўлиб қолмасдан, балки уларнинг ижтимоий бурчи ҳамдир. Маълумки, шахснинг қадри унинг жамиятдаги тутган ўрни билан белгиланади. Бу кўп жиҳатдан тарбияга боғлиқ. Аллома Абдурауф Фитрат «Оила ёки оила бошқариш тартиблари» асаридида шундай дейди: «Оиладаги энг оғир вазифа бола туғилгандан кейинги фарзанд тарбиясидир. Фарзанд тарбияси аслида икки қалимадан иборат. Шунинг учун ҳам назарингизда жуда майда муаммодек кўринади. Лекин донмо одамлар билалдиларки, одамнинг сиёсий, диний, ижтимоий инқилобларнинг асоси ана шу икки сўз — «бола тарбияси»дан иборат бирикмага боғлиқ. Бу халқнинг ҳаракат қилиши, давлатманд бўлиши, бахтли бўлиб, иззат-ҳурмат топиши,

жаҳонгир бўлиши ёки заиф бўлиб, хорликка тушиши, фақирлик юқини тортиб, эътибордан қолиши, ўзгаларга тобе, қул ва асир бўлиши болаликдан ўз ота-оналаридан олган тарбияларига боғлиқ». Тиб илмининг султони Ибн Сино тарбия жараёнида шахсий намуна бўлиш усули ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини қайта-қайта уқтириб ўтади: «Бола хулқини мўътадилликка сақлашга алоҳида эътибор бериш керак, бунга болани қаттиқ газабланиши, кўриши, уйқусизликдан сақлаш орқали эришилади. Боланинг хоҳлаган ва фойдали нарсасини дарҳол топиб беришига ҳамда севмаган нарсасини кўздан ўзлаштиришга доим тайёр бўлиб туриш керак. Бу ишининг икки хил фойдаси бор. Бир томондан, боланинг руҳига фойда қилади, бола энг ёш чоғиданоқ хушхулқ бўлиб

ўсади ва бора-бора унга бу хушхулқлик одат бўлиб қолади. Иккинчи томондан, боланинг танасига фойда қилади, чунки ёмон хулқ турли мижоз бузилишларидан бўлади. Шунингдек, ёмон хулқ одатга айланиб кетса, у мижоз бузилишини келтириб чиқаради. Масалан, газаб қучни қиздиради, қайғу қучни оздиради, ҳафалик беғамликка мойил қилади. Хулқнинг мўътадилли-

чиқаради. Ўз кучи ва имкониятига ишончи йўқолади. Ички истак ва интилишлар шаклланиб, итоат қилиш талаблари билан бостириб турилади. Айрим ҳолатларда болани ўта қаттиққўллик билан идора этиш мустақил қарор қабул қилиш талабларини таркиб топишига тўқсунлик қилади. Оилада ота-она томонидан қўйилмаган ҳатолар сирасига боланинг эрка бўлиб ўсиши, унга нисбатан бирор талабнинг йўқлигини ҳам киритиш лозим. Бу ҳолда ота-оналар баъзан болаларнинг имкониятларига етарли даражада баҳо беришмайди ва уларнинг кўпгина ишларини ўзлари бажарадилар. Натижада, болада мустақил меҳнат қилиш иштиёқи, топширилган ишга масъулият ҳисси ривожланмай қолади. Бола ўзига мос ишни танлаб олиб, охирига еткази олмайдди. Кўришиб турибдики, оилада бола тарбиясини ташкил қилиш мураккаб ва муҳим жараёндир. Оила жамиятнинг ажралмас бўғини эканлигини ҳисобга олиб айтадиган бўлсак, ёш авлодни хар қандай нуқсон ва камчиликдан холи этиб тарбияласак, келажикда ҳам салбий таъсир этади. Ҳатоликлар турли-тумандир. Улар орасида кенг тарқалганларида бири, бу ота-онанинг ҳукмронликка интилишидир. Боланинг хар бир қадами назоратга олинса, бу унинг хулқиди мустақил ҳаракат қилиш хислатини йўққа

Мижоз эътирофи

Паррандачилик: Эътибор хазина кўзини очди

Шокир АРСЛОНОВ, «NASIBA PARRANDA» МЧЖ раҳбари: — Юртбошимиз томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси вакиллари кўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилаётгани, соҳани ривожлантиришга хизмат қилувчи имтиёз ҳамда имкониятлар яратиб берилаётгани биз тадбиркорларнинг олдидаги энг долзарб вазифалар — бу кишлоққа саннатни олиб кириш, қайта ишлашни йўлга қўйиш, озиқ-овқат махсуслаштириш ишлаб чиқаришни кенгайтиришдир. Бунинг учун янги, ихчам замонавий технологиялар зарур. Биз ҳам шу йўлдан бордик. Ишимизни янги технологияларга асослаб ташкил қилдик. Соҳада тажрибамиз, иштиёқимиз, бизнес режамиз, ўзига хос лойиҳаларимиз, яъни дон-у сувимиз бор эди. Ишнинг ривожини молиявий жи-

ҳатта боғлиқ бўлиб қолгани ҳолос. Барчасини ҳисоб-китоб қилиб, банкка мурожаат этдик. «Ипотека банк»нинг Кўксарни филиали жамоаси лойиҳамизни кўриб, бизни қўллаб-қувватлади. Ижро учун банк томонидан ажратилган 810 млн. сўм миқдоридида 2 йил муддатли кредит билан фаолиятимизни бошладик. Сармоёга инкубацион тўхумлар, жўжалар, ветеринария махсуслотлари, хар хил турдаги озуқалар ва инкубацион хоналар учун қурилиш материаллари сотиб олдик. Замонавий ихчам, қулай технологиялар ишимизни янада ривожлантиришга хизмат қилиб, паррандаларимиз сонини кескин кўпайтириш имконини берди. Ёнг асосийси, олинган кредит ҳисобига 25 та янги иш ўрни ташкил қилинди. 5 нафар коллеж битирувчиси иш билан таъминланди. Бугун ишонч билан айта оламани, банк ва мижоз ўртасидаги масофа тобора қисқариб бормоқда. Молия муассасасининг мижоз учун қулай шартларда тақлиф этаётган хизматлари тури кенгаётгани, аҳоли орасига чуқур кириб бораётгани шундай дейишга асос беради. Фаолиятимиз раванки паррандачиликки муваффақиятимизда — «хазина кўзини очганимизда» банкнинг мадади, эътиборини бунга мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин.

рида етакчи муҳандис бўлиб фаолият юритиб келаётган Обиджон ақанинг изланишлари соҳага оид кўллаб ҳисобот, илмий мақолалари, шунингдек, «Маъдан геологияси атамаларининг қисқача изоҳли русча-ўзбекча луғати» (2002н.), «Геология атамаларининг русча-ўзбекча изоҳли луғати» (2007н.) 2 жилдикли) қабиларида ўз аксини топди.

— Жанубий Ўзбекистон худуди, яъни Самарқанд вилоятининг жанубий қисми, Қашқадарё ва Сурхондарё худудларининг кўпгина қисми тоғлардан иборат. Кўллаб маъданли конлар мана шу Қоратеп-Чакқилқалон, Суқар, Ҳисор, Яқкабoғ, Чакқартоғ, Бойсунтоғ, Сурхонтоғ, Мачитли,

ишлаган бўлса, фақат ходимлар манфаатини, уларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоялаб, соғлиқларини тиклашда ғам-хўрлик қилиб келди. Шу туйғайли ҳам қасбдошлар орасида катта обрў-эътиборга, ҳурматга сазовор бўлди. Бир сўз билан айтганда, Обиджон ака илми, си-лоҳияти, тажрибаси билан ўрта ва яилрик масштабда олтинли майдонларни ажратиш, башоратлаш, ноъанавий конларни қидириш ва топшида бугун қучғайратини ишга солиб келмоқда.

— Яқинда қасаба уюшма райслигига сайландим, — дейди Ойбек Тошканбоев. — Райслик масъулияти осон эмас экан. Хар лаҳзада Обиджон ака мас-

ДАМИ ҒАНИМАТ...»

Кўхитантоғлардан топилиган, — дейди Ноанъанавий маъданли фойдали қазилма турлари сектори мудир Алишер Ғофурбеков. — Ишимиз машаққатли. Тоғма-тоғ юриб, изланиш олиб бориш осон эмас. Хар хил қутилмаган вазиятлар, табиий ҳодисалар бўлиб туради. Бу инсоннинг шу ёшга кирса-да биз билан елкама-елка иш олиб бораётгани ўз қасбига меҳри нақадар баландлигини кўрсатади. Кўллаб шогирдалар етиштирди. Ҳозир ҳам ёшлар атрофида. Уларга қасбининг барча сир-асорини амалиёт жараёнида эринмасдан тўшунтиради. Келажакда етук мутахассис бўлиши учун қўлидан келган ҳамма нарсани ўргатмоқда. Неча йиллар қасабақум райси бўлиб

ҳатига эҳтиёж сезаман. Устозимдаги ички маданият, одамларга ҳурмат, эътибор, жамоадаги катта-кичикка бир хилда муносабатни кўриб, беихтиёр, унга ўхшайми келиб кетди. Одамлар қалбига шундай йўл топганларки, ҳамма у кишини бир хилда ҳурматлаб, маслаҳатларига амал қилади. Менинг хар бир куним устозимдан бир ибратли иш ўрганишга асос бўлаяпти, десам айна ҳақиқатни айтган бўламан. Аъзолар манфаатини ўғлаб яшаш, хар бирининг оилавий шароити, муаммоларидан ҳаммиша бохабар бўлиб, керакли вақтда ёрдам қўлини чўзиш учун қасабақум сержак, эътиборли бўлиши лозимлиги ҳақидаги ўғитларни фаолиятимда катта самара берая-

қиллатиб, қўлида харита билан икки шогирди кириб келди. Харитани столга ёзишди. Қайсидир баҳсли мавзу юзасидан устозига маслаҳат солишди. Устоз уларнинг саволига шойишлай жавоб бера бошлади. Хаританинг айрим жойларига қалам билан белги қўйиб, масалага ойдинлик киритди... Ҳаётнинг хар лаҳзасидан гўзаллик топиб, умрнинг хар дамини ғанимат биландиган Обиджон акадек захматқаш инсонлар бор экан, жамоаларда муаммолар ўз-ўзидан ечилади. Ишда муваффақият устувор, ходимлар ўртасида меҳр-муҳаббат қучайиб бораверади.

Салим АБДУРАҲМОНОВ, «Ishonch» муҳбири

Енгил саноат: Юқори сифат — барқарорлик омили

Юқори сифат — барқарорлик омили

Б.ҲАСАНОВ, «Адолат транс строй текстил» МЧЖ корхонаси раҳбари: — Корхонамиз фаолияти тўқимачилик саноатига ихтисослашган. Бир пайтлар кўл меҳнати ёрдамида бошқариладиган эски дастгоҳлар ўрнини бугун замонавий технологиялар эгалламоқда. Жаҳон бозори талабларига жавоб берадиган рақобатбардош газлама махсуслотлари билан маҳаллий бозорни тўндириш ва экспорт қилишни ўз олдимишга мақсад қилиб қўйганмиз. Бозор талаби шундай: рақобатга юқори сифат орқалигина бардош бериши мумкин. Фаолиятимиз такомиллашувида

«Ипотека банк»нинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Соҳани ривожлантириш учун тажрибамиз бўлса-да, режаларимизни амалга ошириш учун сармоё етарли эмас эди. Корхонамизнинг модернизациялаш, замонавий ускуналар олиш мақсадида молиявий қўмак сўраб «Ипотека банк»нинг «Сардор» филиалига мурожаат этдик. Банк мутахассислари бизнес режамизни қисқча муддатларда кўриб чиқиб, ўзларининг қимматли маслаҳатларини бердилар. Шундан сўнг, бизга «Ипотека банк» томонидан 2013 йилнинг июл ойида 3 йил муддатга ишлаб чиқаришни кенгайтириш мақсадида дастгоҳлар сотиб олиш учун

80 млн. сўм кредит ажратилди. Лойиҳанинг амалга оширилиши натижасида 8 та янги иш ўрни вужудга келди. Ишчиларнинг 2 нафари коллеж битирувчисида. Келгусида вилоятимизда енгил саноатни ривожлантириш бўйича ишлаб чиқилган худудий дастурга асосан, «Ипотека банк»нинг «Сардор» филиали кўмагида юскак технология ускуналар сотиб олишни мақсад қилганмиз. Ушбу ускуналар орқали келажакда жаҳон стандартлари талабларига жавоб берадиган рақобатбардош газлама махсуслотлари билан маҳаллий бозорни тўндириш ва экспорт қилиш ниятидамиз. Дарвоқе, филиалнинг «Интернет-банкнинг» ва «СМС-банкнинг» хизмат турлари орқали депозит ва пластик карталарга очилган ҳисоб varaқлариди операциялар ҳақида тезкор маълумотларни олиш имкони яратилаётганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Насиба ИСМАТОВА, «Ishonch» муҳбири

Истеъмолчи ҳуқуқи қонун ҳимоясида

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бозор муносабатлари шароитида энг долзарб мавзулардан бири ҳисобланади. Истеъмолчиларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини кафолатлайдиган қонунчилик базаси яратилганига қарамай, сифатсиз товарларни сотиш, талабга жавоб бермайдиган хизматларни кўрсатиш каби ҳолатлар ҳамон учрамоқда. Бунинг асосий сабаби — истеъмолчилар, яъни, аҳолининг ўз ҳуқуқларини етарли даражада билмаслигидир. Айнан шунга кўра ҳам бугунги мавзу «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига бағишланади.

КОНУНДА КЎЙИДАГИ ТУШУНЧАЛАР КЎЛЛанилади:

Истеъмолчи — фойда чиқариб олиш билан боғлиқ бўлмаган ҳолда шахсий истеъмол ёки бошқа мақсадларда товар сотиб олувчи, иш, хизматга буюртма берувчи ёхуд шу ниятда бўлган фуқаро (жисмоний шахс);

Ишлаб чиқарувчи — истеъмолчига реализация қилиш учун товар ишлаб чиқарадиган корхона, ташкилот, муассаса ёки яққа тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркор;

Ижрочи — маийш хизмат, уй-жой-коммунал, таъмирлаш-қурилиш, транспорт хизмати ва хизмат кўрсатишнинг бошқа соҳаларида шартнома бўйича истеъмолчи учун ишлаб бажариладиган ёки хизматлар кўрсатадиган корхона, ташкилот, муассаса ёки яққа тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркор;

Сотувчи — олди-сотида шартномаси бўйича истеъмолчига товар реализация қиладиган корхона, ташкилот, муассаса ёки яққа тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркор;

ШАРТНОМА — товарни олиш-сотишни амалга оширишда, ишлаб бажариш ва хизматлар кўрсатишда сифат, миқдор, муддат, нарх ва бошқа шартлар тўғрисида истеъмолчи билан сотувчи (ишлаб чиқарувчи, ижрочи) ўртасидаги оғзаки ёки ёзма келишув;

ТОВАР — ишлаб чиқарувчи фаолиятининг истеъмолчига шартнома бўйича сотиш учун мўлжалланган махсули, шу жумладан, импорт махсули;

НОРМАТИВ ҲУЖЖАТЛАР — стандартлар, уларга тенглаштирилган бошқа ҳужжатлар (қурилиш нормалари ва қондалари, дори-дармонлар хусусидаги давлат фармоқопеяси ҳамда муваққат фармоқопея қондалари ва бошқалар), техник шартлар, техник таъсирлар, рецептура ва товар (иш, хизмат) сифати ва хавфсизлигига нисбатан белгиланган талабларни ўз ичига олувчи бошқа ҳужжатлар;

ТОВАР (ИШ, ХИЗМАТ)НИНГ ХАВФСИЗЛИГИ — товарни истеъмол қилиш, ундан фойдаланиш, уни сақлаш, ташини ёки утилизация қилишнинг, шунингдек, иш ёки хизмат натижаларидан фойдаланишнинг олдатида шартномани истеъмолчининг ҳаёти, соғлиги ёки мол-мулкига ва аτροφ-муҳитга зарар етказиши оқимоти билан боғлиқ хавф-хатарини ёй-ўқлиги;

МУВОФИҚЛИК СЕРТИФИКАТИ — сертификатланган махсулотнинг белгиланган талабларга мувофиқлигини тасдиқловчи ҳужжат;

ТОВАР (ИШ, ХИЗМАТ)НИНГ НУКСОНИ — товар (иш, хизмат)нинг норматив ҳужжатларининг мажбурий талабларига, шартнома шартларига ёхуд товар (иш, хизмат)нинг сифатига олдатида қўйиладиган талабларга номувофиқлиги;

ТОВАР (ИШ, ХИЗМАТ)НИНГ ЖИДДИЙ НУКСОНИ — товар (иш, хизмат)дан белгиланган мақсадда фойдаланиш бўлмайдиган қилиб қўядиган ёхуд бар-тарafd этиш учун кўп меҳнат вақт сарфлаш талаб қиладиган камчилик;

КАФОЛАТ МУДДАТИ — товардан (хизматдан) фойдаланишнинг (ойлар ҳисобидаги) норматив му-ддати ёки товар (хизмат)нинг муайян вазифани (на-соатда, нечта иш жараёнида, қанча километр мас-фани босиб ўтиб ва х.к.) бажариш вақти тарзида белгиланган муддати бўлиб, бу муддат ичидида ишлаб чиқарувчи (ижрочи), башарти товарни ишлатиш (хиз-матдан фойдаланиш) қондаларига риоя этилган бўлса, товарнинг (хизматнинг) сифатига нисбатан норматив ҳужжатларда назарда тутилган талаблар бажарилишини кафолатлади ва таъминлайди;

ХИЗМАТ МУДДАТИ — товардан фойдаланиш-нинг белгиланган муддати бўлиб, у таом бўлган, то-варнинг техник ҳолатидан қатъи назар, ундан фой-даланиш тўхтатилиши лозим;

ЯРОҚЛИЛИК (САҚЛАШ) МУДДАТИ — муайян давр бўлиб, бу даврда товар фойдаланишига яроқли бўлади ва у таом бўлган, товар одамлар ҳаёти ҳамда соғлиги учун хавф туғдириши мумкин;

КАССА ЧЕКИ — товарнинг сотиб олинганлигини ёки иш (хизмат)нинг ҳақи тўланганлигини тасдиқ-лайдиган, товар (иш, хизмат)нинг баҳоси, ҳақ тўлан-ган сана ва касса аппаратурининг номери кўрсати-лган ҳужжат;

ТОВАР ЧЕКИ — товарнинг сотиб олинганлигини ёки иш (хизмат)нинг ҳақи тўланганлигини тасдиқ-ловчи, товар (иш, хизмат)нинг баҳоси, ҳақ тўланган сана ҳамда сотувчининг номи ва жойлашган манзи-ли ҳақидаги маълумот кўрсатилган ҳужжат;

ТОВАРНИ (ИШНИ, ХИЗМАТНИ) Истеъмолчи-дан қайтариб олиш — агар товар (иш, хизмат) истеъмолчи мулкига айланган ёки унга тақлиф этил-ган бўлса, ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) то-монидан амалга ошириладиган, товарнинг (ишнинг, хизматнинг) хавфсизлиги талабларига мос бўлмаган товарни (ишни, хизматни) қайтариб олишга қарати-лган ҳар қандай чора;

ТОВАРНИ (ИШНИ, ХИЗМАТНИ) МУОМАЛА-дан чиқариш — ишлаб чиқарувчи (ижрочи, со-тувчи) томонидан амалга ошириладиган, товарнинг (ишнинг, хизматнинг) хавфсизлиги талабларига мос

бўлмаган товарга (ишга, хизматга) офертани туғатиш ва бунга йўл қўймасликка қаратилган ҳар қан-дай чора. (1-модда).

Агар Ўзбекистон Республикаси иштирок этган халқаро шартнома ёки битимда истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатларида назарда тутил-ганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома ёки битим қоидалари қўллани-лади. (3-модда).

Ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) истеъмол-чига ўзи реализация қилаётган товар (иш, хизмат)-лар ҳақида ўз вақтида зарур, тўғри ва тушунарли маълумот бериши шарт. Товар (иш, хизмат) ҳақида-ги зарур ахборотнинг йўқлиги бундай товар (иш, хизмат)ни реализация қилиш маълумоти берилган-га қадар тегишли давлат бошқаруви органининг кўрсатмаси бўйича тўхтатиб турилишига сабаб бўлади. (6-модда).

Нотўғри реклама оқибатида сотиб олинган товар (иш, хизмат) тўғрисида истеъмолчига етказилган зар-рар ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) томонидан тўлиқ ҳақда қўлланиши лозим. (7-модда).

Томонлар ўртасида шартнома нарсаи, миқдор, нарх ва бошқа муҳим шартлар тўғрисида келишув-га эришилса, истеъмолчи билан ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) ўртасида шартнома тўзилган деб ҳисобланади. Тўзилган захоти бажариладиган шарт-нома, қоида тарихида, оғзаки шаклда тўзилди, қонун ҳужжатларида белгиланган қоидалар бўлган-дан мустасно. Тўзилган вақтдан бошқа пайтда (он-дандан бериладиган буюртмалар бўйича, жўнатма савдода ва бошқа ҳолларда) бажариладиган шарт-нома ёзма шаклда тўзилди. (8-модда).

Товар (иш, хизмат)лар учун ҳақ тўлаш шакли ҳамда тартиби истеъмолчи билан сотувчи (ишлаб чи-қарувчи, ижрочи) ўртасидаги келишувга биноан бел-гиланади. Товарларни кредитга сотиш Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан тасдиқланган то-варларни кредитга сотиш қоидаларини билан бел-гиланган тартибда амалга оширилади. Олди-соти-да амалга оширилганда истеъмолчи касса ёки то-вар чеки берилади. Товари касса ёки товар чеки-ни бермасдан сотиш тақиқланади. (10-модда).

Дори-дармон, озик-овқат ва маийш кимё то-варларида уларнинг ишлаб чиқарилиши санаси, яроқлилик муддати ҳамда уларни сақлаш шартла-ри кўрсатилган бўлиши лозим. Сотувчиликка ишлаб чиқарилган санаси ва яроқлилик муддати кўрсати-лмаган ёки яроқлилик муддати ўтган товарларни қабул қилиш ҳамда реализация қилиш ман эти-лади. (11-модда).

Истеъмолчиларнинг ҳаёти, соғлиги, мол-мулки -ҳамда аτροφ-муҳит учун хавф туғдирувчи товар и-шлаб чиқарувчи (иш бажарганлик, хизмат кўрсатил-лик) учун қонун ҳужжатлари мувофиқ; ишлаб чиқарувчи (ижрочи); норматив ҳужжатлари тасдиқланган орган; мувофиқлик сертификати берган орган; соғлиқни сақлаш, табиатни муҳофаза қилиш, ве-теринария хизмати органлари ёки хавфли товар (иш, хизмат)ни ишлаб чиқариш ёхуд реализация қили-шга руҳсат берган бошқа органлар жавобгар бўлади. (12-модда).

Айни шундай маркали (моделли, артикули) то-вар бўлмаган тақдирда, истеъмолчининг алаштириб бериш хусусидаги талаби даъво қилинган пайтдан эътиборан бир ой ичидида қондирилиши керак. Чўл ва олис жойларда, товарлар вақти-вақти билан олиб бориладиган жойларда истеъмолчининг бундай та-лаби ушбу жойларга навбатдаги товар етказиб оли-ниш учун кетадиган муддат ичиди, лекин икки ойдан кечиктирмай қондирилиши лозим. Ана шу муддат-ларнинг ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун со-тувчи (ишлаб чиқарувчи) истеъмолчининг алашти-рилган товарни бериш билан бир вақтда товар баҳоси-нинг бир фоизи миқдориди неустойка (пеня) тўлай-ди. (14-модда).

Агар сотувчи (ишлаб чиқарувчи) истеъмолчининг товарни алаштириб бериш ёки ундаги нуқсонлар-ни бартараф этиш ҳақидаги талабларини бажарма-ган бўлса, истеъмолчи товарнинг харид нархини ну-қсонга мутаносиб равишда қайтарилиши ёки шарт-номани бекор қилиб, етказилган зиён ва маънавий зарарни ушбу қонуннинг 20- ва 22-моддаларига му-вофиқ қоплашни талаб қилишга ҳақли. (16-модда).

Агар ижрочи шартнома шартларини иш (хизма-т)ни ёмонлаштирган даражада жиддий бузган бўлса ёхуд ишда (хизматда) бошқа жиддий нуқсонларга йўл қўйган бўлса, истеъмолчи ўз хоҳишига кўра ну-қсонлар бепул бартараф этилишини, бажарилган иш (кўрсатилган хизмат) баҳоси нуқсонларга мута-носиб равишда қайтарилишини, худди шундай сифатли шу хилдаги материалдан бошқа буюм бе-пул тайёрлаб берилишини ёхуд ишнинг тақроран бажарилишини ёки шартнома бекор қилиниб, қўрилган зарар тўлиқ қоплалишини талаб қилишга ҳақли. (19-модда).

Ўзбекистон Республикаси Монополияда чикариш

ва рақобатни ривожлантириш давлат кўмитаси ҳамда унинг худудий органлари истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида:

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши ус-тидан давлат назоратини амалга оширадилар;

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг қўлланилиши ма-салалари юзасидан расмий тушунтиришлар беради-лар;

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш аломатлари аниқланган тақдирда, ишлаб чиқарувчидан (ижрочи-дан, сотувчидан) зарур ҳужжатлар, тушунтиришлар-ни ва бошқа ахборотни сураб оладилар;

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини бузётган кам-чиликларни бартараф этиш тўғрисида ишлаб чиқ-арувчи (ижрочи, сотувчи)га кўрсатма юборадилар; истеъмолчиларнинг (истеъмолчилар номауйян до-ирасининг) ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, судга мурожаат этишга ҳақлидилар;

Қонун ҳужжатлари мувофиқ бошқа ваколатлар-ни амалга оширадилар. (25-модда).

КОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИ

Истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари қуйдаги қонунчи-лик ҳужжатлари ёрдамида тартибга солинади: Ўзе-бекистон Республикасининг «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги, «Фуқаролар-нинг мурожаатлари тўғрисида»ги, «Фуқароларнинг соғлиғини ҳимоялаш тўғрисида»ги, «Озик-овқат мах-сулотлари хавфсизлиги тўғрисида»ги, «Товар белги-лари, хизмат белгилари ва товарнинг келиб чиқиш жойи номи тўғрисида»ги, «Махсулотлар ва хизмат-лар сертификатланиши тўғрисида»ги, «Стандартлашти-риш тўғрисида»ги ва «Метрология тўғрисида»ги қо-нунлар.

Бундан ташқари, истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси то-монидан тасдиқланган, товарлар сотиш ва хизмат-лар кўрсатиш билан боғлиқ бўлган бир қатор қоида-лар билан ҳам ҳимоя қилинади.

Истеъмолчилар қуйдаги ҳуқуқларга эга:

— товар (иш, хизмат) ҳақида, шунингдек, ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) ҳақида тўғри ва тўлиқ маълумот олиш;

— товар (иш, хизмат)ни эркин танлаш ва унинг тегишли даражада сифатли бўлиши;

— товар (иш, хизмат)нинг хавфсиз бўлиши;

— ҳаёти, соғлиги ва мол-мулки учун хавфли нуқ-сонни бўлган товар (иш, хизмат), шунингдек, ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи)нинг айриқонуний ҳара-кати (ҳаракатсизлиги) тўғрисида етказилган моддий зиён, маънавий зарарнинг тўлиқ ҳақда қоплалиши;

— бузилган ҳуқуқлари ёки қонун билан муҳофаза этиладиган манфаатлари ҳимоя қилинишини сураб судга, бошқа ваколатли давлат органларига мурожа-ат этиш;

— истеъмолчиларнинг жамоат бирлашмаларини тузиш.

КАНДАЙ ҲОЛЛАРДА ЭКСПЕРТИЗА ТАЛАБ ҚИЛИНАДИ?

Шундай вазиятлар бўладими, сотиб олинган то-вар ёки кўрсатилган хизматнинг сифати бўйича ис-теъмолчи ва сотувчи (ишлаб чиқарувчи, бажарувчи) ўртасида низо чиқди. Бундай ҳолатларда, истеъмол-чи товар (хизмат)ни экспертиза қилишга талаб қилиб сотувчига мурожаат қилиши мумкин ёки ўзи муста-қил равишда экспертиза қиладиган ташкилотни то-либ унга мурожаат қилиши ва нуқсонли товарни экс-пертиза қилиши мумкин.

Бажарилган иш бўлганда эксперт экспертиза хуло-сасини ёхуд буюртмачининг хоҳишига кўра суратлар илова қилинган ҳисоботни тайёрлайди. Ушбу ҳар-икалла ҳужжат бир хил юридик кўчага эга ва исте-ъмолчи (хариддор)нинг судга даъво билан му-рожаат қилиши учун ва унинг даъвосига жавоб тариқасида асос бўлиб хизмат қилади. Экспертиза хулосаси харидорга ҳам керак, сабаби у сотувчи (и-шлаб чиқарувчи, баж-арувчи) томонидан ўт-казилган экспертиза ху-лосасидан норози бўлган, ёхуд баъзи са-бабларга кўра сотувчи ўз кучи билан экс-пер-тиза ўтказма олман тақдирда. Бундан таш-қари, экспертиза суд ажримига кўра ҳам ўт-казилади.

Истеъмолчи, шунингдек, товар экспертиза қилинаётганида иштирок этиши ёки ўзининг ваки-ли — экспертиза хулосаси тўғри берилгани ёки нотўғрилигига ишонч ҳосил қила оладиган мута-хассис-экспертни юбориши мумкин. Товарнинг сиф-атини экспертиза қилиш бўйича берилган даъво-да экспертизада ўзинингнинг ҳам иштирок эти-шини билдирган ҳолда, албатта, ушбу ҳуқуқдан фойдаланиш керак.

Эксперт томонидан текширилаётган товарда нуқсон топилиши ёки кўрсатилган хизмат сифатсиз бажарилгани аниқланган ҳолда, мустақил товар экс-пертизасини ўтказиш билан боғлиқ ҳаракатлар со-тувчи томонидан истеъмолчига тўлиқ ҳақда қоп-лалиши керак.

КАЕРГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ КЕРАК?

Ҳуқуқи бузилган истеъмолчи дарҳол корхонанинг мансабдор шахсига талаб билан (оғзаки ёки ёзма) мурожаат қилиши керак. Бундай шахс секция, бўлим мудири, дўкон директори, таъмирлаш устaxonаси му-дирини бошқа мансабдор шахс бўлиши мумкин. Одатда, бундай мурожаат истеъмолчининг бузилган ҳуқуқини тиклаш учун етарли бўлади.

Агар истеъмолчи сифатсиз, стандартга жавоб бермайдиган товар сотиб олса, ёхуд сотиб олган то-варни маълум сабабларга кўра ишлатиб бўлма-са, у ҳолда товарни айнан шу ердан сотиб олинганини тасдиқловчи ҳужжати тақдим қилган ҳолда сотиб олинган (ёки тайёрланган) жойига қайтаришга, то-варни айнан шундай бошқа товарга алмаштириб бе-риш, товарнинг нуқсонини бепул бартараф этиш, шартномани бекор қилиш, қўрилган зарарни қопла-ши талаб қилишга ҳақли. Истеъмолчининг қонуний та-лаблари сўзсиз бажарилиши шарт.

Истеъмолчининг бузилган ҳуқуқини тиклаш бўй-ича қилган оғзаки мурожаати сотувчи (иш, ишлаб чиқарувчи) томонидан қондирилмаган ҳолларда, даъво (талаб) таби ёши керак. Ҳатда даъво (талаб)-нинг мазмуни баён қилинади, фактлар кўрсатилади ва бузилган ҳуқуқларни қонунчилик тартибда ҳимоя қилиниши талаб қилинади. Ҳатда истеъмолчининг ҳуқуқларини икхтерий равишда қондирилиш талаби кўрсатилиши керак. Акс ҳолда, истеъмолчининг поймол қилинган ҳуқуқлари билан бир қаторда унга етган ҳам моддий, ҳам маънавий зарарни қоплаш тўғрисида тегишли органларга, шу жумладан, судга мурожаат қилиш ҳуқуқини ўзига қолдиради.

Қуйдагилар истеъмолчиларнинг ҳуқуқ-ларини ҳимоя қилиш учун махсус ваколат берилган давлат органларидир: Ўзбекистон Рес-публикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат кўми-таси; Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги (бундан буён ма-тада «Устандарт» агентлиги деб қўйилади); Ўзе-бекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги; Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш кўмитаси; Ўзбекистон Республикаси Таби-ати муҳофаза қилиш давлат кўмитаси; истеъмол-чиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини ўз ваколатла-ри доирасида назорат қилувчи бошқа давлат бош-қаруви органлари.

Бундан ташқари, истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари-ни ҳимоя қилиш бўйича жамоат тизими мавжуд бўлиб, унга — Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамоатлари федерацияси, уларнинг вилоят-лар ва Тошкент шаҳридаги жамоатлари кирди.

Агар истеъмолчининг ҳуқуқи бузилса, у судга мурожаат қилишга ҳақли. Етказилган моддий ва (ёки) маънавий зарар миқдори суд томонидан бел-гиланади. Даъво (талаб)лар жавобгар, истеъмол-чи жойлашган жойда ёки зарар етган жойда тақ-дим қилинади. Бунда истеъмолчилар амалдаги қонунчиликка мувофиқ давлат божи тўлашдан озод қилинадилар.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Ютуқлар бор, у яна кўпаяди

М. АМИН (УзА) олган сурат

таларининг маҳоратлари юксалишига ҳамда юртимизда шахмат-нинг оммалашувага хизмат қилмоқда.

— **Қўлга киритилган ютуқларда Республика шахмат Федерациясининг алоҳида ўрни бор, албатта.**

— Федерация ўз олдига қўйган вазифаларни бажаришга; мам-лакатда шахматни ривожлантириш ва оммалаштириш борасида кенг камровли ишларни йўлга қўйишга биринчи даражада иш сиф-атида қармоқда. Хусусан, халқаро мусобақалар билан бир қаторда республика ва минтақалар миқёсидаги муҳим тадбирлар уюштирилди. Шахмат мактаблари, клублари, муассасалари сони кўпайди, улар фаолиятининг самарадорлиги ошди. Маълумки, 1992 йил Ўзбекистон шахмат Федерациясини ФИДЕ сафига қабул қилиниб, унинг тўлақонли аъзосига айланди. Ва илк маротаба эр-кақлар терма жамоасида Манила шаҳридаги (Филиппин) халқаро шахмат мусобақаси — Бутунжаҳон шахмат Олимпиадасида иш-тирок этиб, АКШ, Англия, Венгрия, Хитой ва Арманистон каби қу-чли терма жамоаларни енгиб, кумуш медал соҳиби бўлди.

Бугунги кунда Федерация аъзолари сони 6 500 дан ортди, улардан 16 нафари (жумладан 3 аёл) халқаро гроссмейстер, 25 нафари халқаро спорт устаси, 126 нафари ФИДЕ устаси, 123 на-фари Ўзбекистон спорт устаси, 1224 нафари спорт усталлигига номзодлар ва 3,5 минг нафари 1-разрядли шахматчилар сана-лади. Мамлакатимизда 63 мингдан ортиқ фуқаро шахмат билан мунтазам шугулланмоқда.

— **Бу катта куч, албатта. Ва биз бунинг натижасини кўриб турибмиз.**

— Дарҳақиқат, шахматга болаликдан ошно бўлиб, бугун жаҳон ареналарида барчани лол қолдираётган Ўзбекининг ақлу заковат-га бой, интеллектуал салоҳиятли ёшлари ўзларининг ҳар жиҳат-дан нималарга қодирликларини намойиш этмоқдалар.

Эътироф этиш жоизки, шахмат бўйича Ўзбекистон терма жа-моаси 2011, 2012 ва 2013 йилларда кетма-кет уч карра биринчи ўринни эгаллади ва у Марказий Осиё Кубоги соҳиби ҳисоблана-ди. Яқинда Бирлашган Араб Амириликларининг Ал-Айн шаҳрида 8 ёшдан 18 ёшгача бўлган болалар, ўсмирлар ва қизлар ўртаси-да ўтказилган жаҳон чемпионатида ёш шахматчиси Баҳора Аб-дусатторовга кумуш медални қўлга киритди.

— **Ютуқлар ўзимизники, аммо...**

— Ҳа, муаммолар ҳам йўқ эмас. Масалан, ёш шахмат усталари яхши ютуқларга эришиб келаётган Қорақалпоғистон Республикаси, Навоий, Қашқадарь, Хоразм вилоятларида шу кунга қадар Ўзе-бекистон шахмат Федерациясининг худудий бўлиналари ташкил эти-лмаган. Ҳолбуки, мазкур вилоятлар замонавий талабларга жавоб бе-радиган бинога, мустаҳкам моддий-техник базасга, малакали мута-хассисларга эга.

Ўз вазифатида, Ўзбекистон шахмат Федерацияси ҳакамларни тай-ёрлаш, мураббийлар аттестациясини ўтказиш ва уларнинг малака-ларини ошириш бўйича барча ташкилий масалаларни ўз зиммаси-га олади. Жойларда вилоят биринчиликлари ва рейтинг-квалифи-кация мусобақаларини ўтказишда услубий ёрдам беради. Имкон қадар шахмат жихозлари билан таъминлашга ўқмақлашади.

Яна бир муаммо шундаки, мамлакатимизда шахмат соҳасида ташкилотчилик ва бошқарув ишларида мутахассислар танқислиги сезилмоқда. Бу кемтик ҳам ҳадемай барҳам топади. Шундайки, Москвадаги Россия Давлат жисмоний тарбия институтининг «Шах-мат» ихтисослиги бўлимига бу йил 4 нафар ёш шахматчини ўқига-юбориш масаласи ҳал қилинди ва улар (С. Қурбонбоева, Э.Али-қулов, Г.Эсанбоева ва С.Зайниддинова) шахмат соҳасида ташки-лотчилик ва бошқарув ишларида мутахассис бўлиб қайтишди.

Соҳадаги янгиликлар ва унинг ривожланиши йўлидаги ҳар бир ҳаракат янги ютуқлар ва марраларни забт этишга хизмат қи-ли-ши, шубҳасиз.

Суҳбатдош: Намоз ТОЛИПОВ

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir o'rinbosari
Zayniddin Rixsiyev
Tahrir hay'ati:
Muhammad Ali Ahmedov, Baxtiyor Mahmadiyev, Oksana Belausova, Sog'indiq Niyetullayev, Eson Rajabov, Jahongir Sharofboyev (Mas'ul kotib).

2007 yil 11 yanvarda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro'yatga olingan.
ISSN 2010-5002

Bo'limlar:
Kasaba uyushmalari hayoti — 256-87-63, Huquq va xalqaro hayot — 256-64-69, Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport — 256-82-79, Xatlar va muxbirlar bilan ishlash — 256-85-43, Reklama va o'lonlar — 256-87-73.

Viloyatdagi muxbirlar:
Andijon +998 91 141-27-70; Buxoro +99893 653 50 81; Sirdaryo +998 90 999 58 30; Jizzax +998 94 418-67-49; Navoiy +998 94 226-28-84; Namangan +998 90 260-50-77; Samarqand +998 93 352-50-87; Qashqadaryo +998 91 467-30-01; Surxondaryo +998 95 502-68-99; Farg'ona +998 90 583-49-79; Qoraqalpog'iston Respublikasi +998 91 268-92-32; Xorazm +998 90 719-48-00.

Manzillimiz:
100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko'chasi, 24-uy.
Nashr ko'rsatkichi: 133
Gazeta haftaning seshamba, payshanba va shamba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda.

Navbatchi muharriri:
A.Qodirova
Navbatchi:
N.Mahamov
Musahhih:
S.Shodiyeva
Boshlarga topshirish xaqi — 21.00
Topshirildi — 20.30
E-mail: ishonch2012@gmail.com

Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchi: H.Abdullajilov

«Sharh» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshmaxonasida chop etildi.
Korxonani manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy.

«Ishonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahriyot natijalaridan farqlanishi mumkin.
Buyurtma T — 218 22290 nusxada bosildi 1 2 3 4